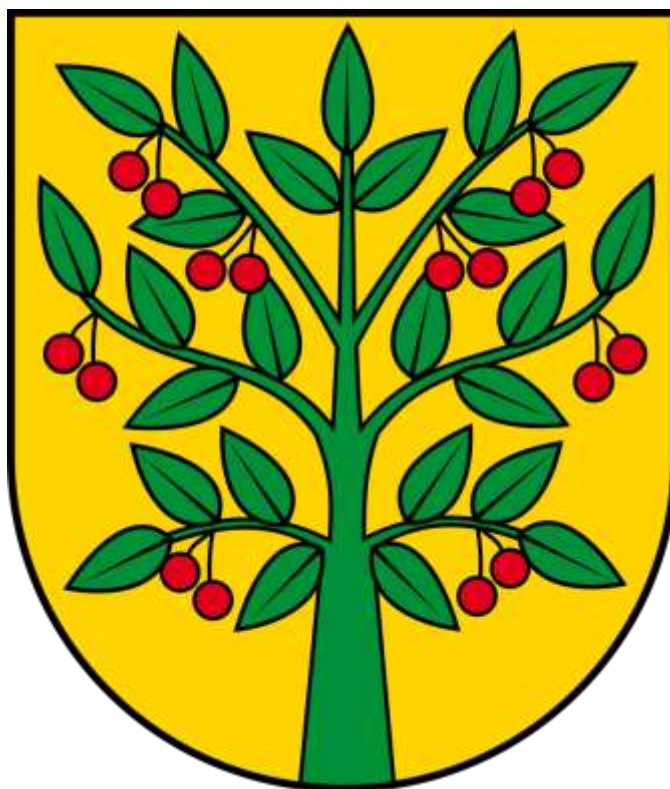

Ewaluacja ex ante „Strategii Rozwoju
Gminy Wiśniew na lata 2026-2036” –
przeprowadzenie uprzedniej trafności,
przewidywanej skuteczności i efektywności
realizacji strategii przed jej przyjęciem

Czerwiec, 2026 r.

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	3
2.	TRAFNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ STRATEGII	4
3.	PRZEWIDYWANA SKUTECZNOŚĆ STRATEGII, W TYM SYSTEM WDRAŻANIA I ZASADY MONITORINGU ORAZ MOŻLIWE RYZYKA I BARIERY.....	17
4.	EFEKTYWNOŚĆ REALIZACJI STRATEGII, W TYM PARTYCYPACJA SPOŁECZNA	25
5.	PODSUMOWANIE	27

1. WPROWADZENIE

W celu realizacji obowiązku wynikającego z art. 10e ust. 1 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 ze zm.) Gmina Wiśniew przystąpiła do sporządzenia „Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036”.

Art. 10a ust. 2 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 ze zm.) stanowi, że podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem.

Ewaluacją nazywamy usystematyzowane badanie, którego zadaniem jest oszacowanie jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania danej interwencji. Na gruncie analiz polityk publicznych przez interwencje rozumie się różnego rodzaju projekty, programy lub strategie zaprojektowane i realizowane przez, lub przy wsparciu administracji publicznej.

Ewaluacje realizowane są na różnych etapach prowadzenia interwencji publicznej. W tym kontekście wyróżniamy badania:

1. Ex ante – skupiające się na weryfikacji trafności i spójności przygotowanej do wdrożenia interwencji (a zatem uruchamiane zazwyczaj jeszcze przed rozpoczęciem jej realizacji).
2. On-going – realizowane w trakcie wdrażania interwencji, obejmujące zazwyczaj większy zakres tematyczny i skupiające się na wybranych problemach i zagadnieniach. Odpowiadają na pojawiające się w toku wdrażania potrzeby informacyjne.
3. Ex post – realizowane po zakończeniu interwencji.

Niniejsze opracowanie dotyczy ewaluacji ex ante.

Ewaluacja ex ante (czyli ocena przeprowadzana przed wdrożeniem programu, projektu lub polityki) ma kilka kluczowych celów. Jej główną rolą jest sprawdzenie, czy planowane działania mają sens i czy przyniosą oczekiwane efekty.

Ewaluacji dokonano poprzez odpowiedzi na pytania służące sprawdzeniu czy „Strategia Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036” jest trafna i będzie mogła być realizowana skutecznie i efektywnie.

2. TRAFNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ STRATEGII

Czy diagnoza sytuacji gminy jest aktualna i rzetelna?

Tak, diagnoza sytuacji gminy ma charakter aktualny i rzetelny, ponieważ została opracowana na podstawie najnowszych dostępnych danych statystycznych oraz materiałów źródłowych. Uwzględnia zarówno wskaźniki ilościowe (np. demograficzne, gospodarcze), jak i jakościowe, co pozwala na kompleksowe ujęcie uwarunkowań rozwojowych gminy. Zastosowanie zróżnicowanych metod badawczych zwiększa wiarygodność przeprowadzonej analizy. Została opracowana diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych przygotowana w celu opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036”.

Diagnoza zawarta w opracowaniu ma charakter kompleksowy i wieloaspektowy, obejmujący kluczowe obszary funkcjonowania gminy. W części wstępnej przedstawiono przedmiot i zakres opracowania oraz odniesiono się do dotychczas obowiązującej strategii rozwoju, co pozwala na osadzenie analizy w kontekście ciągłości planowania strategicznego.

Zasadnicza część diagnozy została podzielona na cztery główne sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenną oraz klimatyczno-środowiskową. W sferze społecznej dokonano analizy procesów demograficznych (w tym prognozy ludności), systemu edukacji i wychowania przedszkolnego, działalności organizacji pozarządowych, systemu pomocy społecznej, wsparcia senioralnego, a także oferty kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej oraz ochrony zdrowia.

Sfera gospodarcza obejmuje analizę aktywności podmiotów gospodarczych, poziomu bezrobocia, oferty inwestycyjnej i działań promocyjnych gminy, a także zagadnienia związane z turystyką i rekreacją. Uzupełnieniem tej części jest charakterystyka finansów gminy, w tym struktury dochodów i wydatków, jak również analiza zasobów mieszkaniowych oraz mienia komunalnego.

W sferze przestrzennej dokonano oceny położenia gminy, ładu przestrzennego oraz układu komunikacyjnego, w tym transportu publicznego, infrastruktury pieszej i rowerowej. Przeanalizowano także systemy infrastruktury technicznej, takie jak wodociągi, kanalizacja,

energetyka, odnawialne źródła energii, zaopatrzenie w ciepło i gaz, a także kwestie związane z ochroną zabytków.

Ostatnia część diagnozy dotyczy sfery klimatyczno-środowiskowej i obejmuje analizę warunków klimatycznych, budowy geologicznej i rzeźby terenu, jakości gleb, korytarzy ekologicznych, zasobów leśnych, różnorodności biologicznej, form ochrony przyrody, jakości powietrza, gospodarki wodnej, zasobów geologicznych, gospodarki odpadami oraz zagrożeń nadzwyczajnych dla ludzi i środowiska.

Całość diagnozy stanowi spójne i wielowymiarowe opracowanie, które pozwala na całościową ocenę uwarunkowań rozwoju gminy oraz stanowi podstawę do formułowania celów i kierunków działań strategicznych.

Czy zidentyfikowane problemy są rzeczywiście najważniejsze dla mieszkańców?

Tak, zidentyfikowane problemy można uznać za rzeczywiście najważniejsze z punktu widzenia mieszkańców, ponieważ ich określenie oparto na wynikach diagnozy społeczno-gospodarczej oraz konsultacji społecznych. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego pozwoliło na uwzględnienie opinii i doświadczeń lokalnej społeczności, co zwiększa adekwatność zidentyfikowanych obszarów problemowych.

Dodatkowo wskazane problemy odzwierciedlają kluczowe wyzwania funkcjonowania gminy w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz środowiskowej, co potwierdza ich istotność w kontekście długofalowego rozwoju lokalnego. W konsekwencji można stwierdzić, że przyjęta diagnoza właściwie odpowiada na rzeczywiste potrzeby mieszkańców i stanowi solidną podstawę do formułowania celów strategicznych.

Czy cele strategii odpowiadają na te problemy?

Tak, cele strategii pozostają w bezpośredniej relacji ze zdiagnozowanymi problemami, co świadczy o zachowaniu spójności logicznej dokumentu. Cele strategiczne i operacyjne zostały sformułowane w sposób odpowiadający na kluczowe wyzwania rozwojowe, a zaplanowane kierunki działań umożliwiają ich skuteczną realizację.

Strategia Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036 przewiduje **cztery cele strategiczne**, tj. po jednym w każdej ze sfer. Celami strategicznymi są:

1. Cel strategiczny I: Wzmocnienie kapitału społecznego oraz poprawa życia mieszkańców dzięki zwiększeniu dostępności i jakości usług społecznych.
2. Cel strategiczny II: Rozwój konkurencyjnej, zrównoważonej gospodarki opartej na lokalnej przedsiębiorczości, rolnictwie i tutejszych zasobach.
3. Cel strategiczny III: Racjonalne wyposażenie przestrzeni gminy w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną z poszanowaniem ład przestrzennego i krajobrazu.
4. Cel strategiczny IV: Rozwój zrównoważony uwzględniający zasady ochrony środowiska i odporności klimatycznej.

Warto podkreślić, że strategia odpowiada nie tylko na problemy mieszkańców, ale również na zagrożenia wynikające np. z uwarunkowań środowiskowych związanych np. z zagrożeniem suszą, powodzią czy podtopieniami. Działając w oparciu o art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198, z późn. zm,) w nawiązaniu do art. 166 ust. 1 pkt 1 i art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960, ze zm.) wniosek o zaopiniowanie „Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036” skierowano również do Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Lublinie.

Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Lublinie pismem LU.RZP.412.8.2026 z dnia 24 marca 2026 r., przesłał uwagi do „Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036” w załączonym formularzu konsultacyjnym. Dyrektor RZGW zgłosił potrzebę uzupełnienia wykazu dokumentów o II aktualizację Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły rozporządzenie (Dz. U. z 2023 r., poz. 300) ze wskazanymi w powyższym dokumencie działaniami przewidzianymi do realizacji przez JST z obszaru objętego opracowaniem:

1. Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami.
2. Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP.

W uzasadnieniu Dyrektor RZGW podał, że osiągnięcie dobrego stanu wód nie będzie możliwe bez podjęcia konkretnych działań w terenie, dlatego też przypisanie konkretnych celów środowiskowych poprzedzone zostało analizą wpływu działalności człowieka na stan wód. Aby rozwiązać ten problem, w ramach IIaPGW zaproponowano zestawy działań naprawczych

– podstawowych i uzupełniających, których kompleksowe wykonanie przyniesie oczekiwany efekt dla wód. Dla każdego działania wskazano jednostki odpowiedzialne za jego realizację i harmonogram wdrożenia, przypisując w IIaPGW zadania zarówno organom administracji rządowej, samorządowej, jak i podmiotom korzystającym z usług wodnych, instytutom naukowym czy instytucjom zajmującym się obszarową ochroną przyrody. Rola jednostek samorządu terytorialnego w działaniach na rzecz poprawy stanu wód jest bardzo istotna. Troska o mieszkańców i środowisko to kwestie, które również znajdujące odzwierciedlenie w zestawach działań naprawczych proponowanych w IIaPGW, gdzie samorządy terytorialne pełnią funkcję wiodącą lub wspierającą w ich realizacji.

Wymagana treść została w całości uwzględniona i uzupełniona, a projekt „Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036” przesłany do ponownego zaopiniowania przez Dyrektora RZGW w Lublinie.

W odpowiedzi Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Lublinie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie potwierdził, że przedstawione uwagi zostały wprowadzone, nie wnosi uwag i pozytywnie opiniuje, co zostało potwierdzone pismem LU.RZP.412.8.2026 z dnia 3 kwietnia 2026 r.

Czy uwzględniono oczekiwania i potrzeby różnych grup (młodzież, seniorzy, przedsiębiorcy)?

Opracowanie strategii rozwoju było szansą na przeprowadzenie ustaleń z przedstawicielami różnych środowisk gminnych. Prace obejmowały analizę obecnej sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Wiśniew oraz możliwości jej dalszego rozwoju. Dzięki temu powstał dokument odpowiadający potrzebom różnych środowisk, będący konsensusem pomiędzy różnymi wizjami rozwoju.

W procesie przygotowania strategii rozwoju uznano, że niezbędnym elementem prac diagnostyczno-analitycznych jest przeprowadzenie badania ankietowego, które pozwoliło na poznanie zarówno oceny aktualnej sytuacji Gminy Wiśniew, jak i zebranie propozycji oraz sugestii dotyczących jej dalszego rozwoju w perspektywie kolejnych lat.

Uznano, że w celu dobrego przygotowania się do opracowania strategii rozwoju niezbędne jest przeprowadzenie badania ankietowego. Pozwoliło to poznać ocenę stanu aktualnego

Gminy Wiśniew, a także poznać propozycje i pomysły uczestników ankiety w zakresie rozwoju Gminy w nadchodzących latach.

Zaproszenie do udziału w ankiecie przygotowanej na potrzeby opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036” zostało podane do publicznej wiadomości poprzez publikację:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Wiśniew,
- w sposób zwyczajowo przyjęty, m.in. wywieszenie informacji w gablocie ogłoszeniowej Urzędu Gminy Wiśniew,
- w mediach społecznościowych Gminy Wiśniew np. na platformie Facebook,
- ogólne informowanie, np. radnych Rady Gminy Wiśniew, sołtysów, mieszkańców podczas wizyt w Urzędzie Gminy Wiśniew itp.

W zaproszeniu do udziału w ankiecie poinformowano, że dokument będzie odpowiedzią na wyzwania nadchodzącej dekady oraz określi cele strategiczne i zadania, które należy zrealizować. Aby dostosować treść dokumentu do potrzeb indywidualnych Gminy Wiśniew niezbędne było poznanie opinii i odczuć uczestników badania ankietowego, których poproszono m.in. o ocenę silnych i słabych stron Gminy Wiśniew. Zwrócono się też z prośbą o wskazanie szans (potencjału) i trudności, które Gmina Wiśniew musi przezwyciężyć w drodze do prawidłowego i harmonijnego rozwoju.

Ankieta była anonimowa, a jej wypełnienie dobrowolne. W zaproszeniu do udziału w ankiecie poinformowano, że im więcej osób włączy się w opracowanie strategii, tym lepiej odpowie ona na oczekiwania społeczne.

Ankietę skierowano do nieograniczonego grona odbiorców. Są to nie tylko mieszkańcy, przedsiębiorcy, pracownicy, ale wszystkie osoby, niezależnie od wieku czy wykształcenia, organizacje, stowarzyszenia, związki i inne niewymienione wprost osoby. Wszyscy, którym leży na sercu rozwój Gminy Wiśniew.

Ankietę można było wypełnić jednokrotnie, korzystając wyłącznie z jednego z niżej wymienionych sposobów:

1. Wypełnienie ankiety on-line (przez Internet) wchodząc na stronę internetową podaną w ogłoszeniu lub za pomocą zamieszczonego kodu QR.

2. Wypełnienie tradycyjnej ankiety dostępnej w formie wydruku w: Urzędzie Gminy Wiśniew, Gminnym Ośrodku Kultury w Wiśniewie, Gminnej Bibliotece Publicznej w Wiśniewie, Ośrodku Zdrowia w Wiśniewie, Szkołach w Wiśniewie, Radomyśli i Śmiarach, wybranych sklepach ogólnospożywczych w Wiśniewie, Radomyśli i Gostchorzy lub na stacji paliw Orlen w Wiśniewie i wrzucenie jej do oznaczonego pojemnika.
3. Pobranie ankiety do samodzielnego wydruku ze strony internetowej i jej wypełnienie, a następnie:
 - przesłanie skanu ankiety na adres e-mail strategia@wisniew.pl (w tytule wiadomości wpisując „ankieta strategia rozwoju” lub
 - przesłanie ankiety papierowej listem tradycyjnym na adres Urzędu Gminy Wiśniew.

We wzorze ankiety poinformowano, że jej wypełnienie potrwa 10-15 minut. Wskazano też, że należy wybrać (zaznaczyć X) jedną odpowiedź. Tylko w pytaniu o zatrudnienie można było zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

W czasie prowadzonego badania ankietowego, tj. w dniach od 24 marca do 5 maja 2025 r. wypełniono łącznie 125 ankiet, w tym 51 papierowych i 74 on-line (przez Internet).

Sprawozdanie z badania ankietowego w celu sporządzenia „Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036” zostało podane do publicznej wiadomości.¹

Ponadto w dniu 25 lutego 2026, od godz. 16:30, w Urzędzie Gminy Wiśniew, ul. Siedlecka 13, 08-112 Wiśniew zorganizowano **warsztaty strategiczne** dla interesariuszy.²

Podczas warsztatów omówiono:

- silne strony (wewnętrzne, pozytywne cechy i zasoby gminy, które dają przewagę),
- słabe strony (wewnętrzne, negatywne czynniki hamujące rozwój),
- szanse (zewnętrzne, pozytywne kierunki zmian, które można wykorzystać),
- zagrożenia (zewnętrzne, negatywne czynniki z otoczenia, które mogą szkodzić).

¹ <https://samorzad.gov.pl/web/gmina-wisniew/sprawozdanie-z-badania-ankietowego-przeprowadzonego-w-celu-opracowania-strategii-rozwoju-gminy-wisniew-na-lata-2026-2036>

² <https://samorzad.gov.pl/web/gmina-wisniew/zapraszamy-na-warsztaty-dotyczace-gminy-wisniew>

Analizy dokonano w 4 sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej. Poruszone zostały również problemy, ich konsekwencje dla gminy, a także możliwe rozwiązania:

- diagnozowany problem (przyczyna braku postępu, ograniczenie rozwoju),
- konsekwencje dla Gminy i jej mieszkańców,
- propozycje rozwiązań (pomysły zmian, które rozwiążą napotkane problemy).

Podczas warsztatów omówiono również cechy, atrybuty, skojarzenia, które powinny charakteryzować Gminę w wyniku realizacji strategii rozwoju. Dokonano także analizy celów i kierunków działań.

Zgromadzony materiał stanowi ważny element procesu opracowywania strategii i został wykorzystany jako istotne źródło informacji w części diagnostycznej oraz partycypacyjnej dokumentu.

W odniesieniu do młodzieży uwzględniono działania ukierunkowane na rozwój edukacji, aktywizację społeczną oraz tworzenie warunków sprzyjających pozostawaniu w gminie. W przypadku seniorów nacisk położono na poprawę dostępności usług publicznych, wsparcie społeczne oraz działania prozdrowotne. Z kolei potrzeby przedsiębiorców zostały uwzględnione poprzez zaplanowanie działań sprzyjających rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości, poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Takie zróżnicowanie interwencji świadczy o kompleksowym podejściu do polityki rozwoju lokalnego i wzmacnia jej społeczno-gospodarczą efektywność.

Czy jasno określono wizję, misję i cele, a także czy odpowiadają one na zdiagnozowane potencjały?

W strategii rozwoju przedstawiono kompleksową koncepcję rozwoju gminy, obejmującą wizję i misję jako nadrzędne wyznaczniki kierunku działań, a także cele strategiczne i operacyjne określające priorytety rozwojowe w okresie jej obowiązywania. Na ich podstawie zdefiniowano kierunki działań, które stanowią uszczegółowienie sposobów realizacji przyjętych założeń oraz zapewniają ich operacjonalizację.

Wybrane zadania zostały dodatkowo doprecyzowane poprzez wskazanie ram czasowych i finansowych ich realizacji oraz określenie potencjalnych źródeł finansowania, co zwiększa realizm i wykonalność przyjętych rozwiązań.

Ponadto strategia zawiera elementy o charakterze obligatoryjnym, wynikające z obowiązujących przepisów prawa. Obejmują one m.in. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej, a także identyfikację obszarów strategicznej interwencji wskazanych w strategii rozwoju województwa oraz – fakultatywnie – obszarów strategicznej interwencji o znaczeniu lokalnym. Dzięki temu dokument spełnia wymagania formalno-prawne oraz zapewnia spójność planowania lokalnego z polityką regionalną.

Do kluczowych działań należało pozyskanie informacji z jednostek samorządu terytorialnego oraz jednostek organizacyjnych gminy, a także analiza danych zawartych w raportach o stanie Gminy Wiśniew. Uzupełniając zebrano informacje od podmiotów funkcjonujących na terenie gminy, co pozwoliło na uwzględnienie perspektywy lokalnych interesariuszy.

Istotnym elementem procesu była analiza danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego oraz ocena stanu środowiska na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Wykorzystano również ogólnodostępne zasoby informacyjne, takie jak Hydroportal, Geoportal, Geoserwis czy Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, co umożliwiło pogłębioną analizę uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych.

Ponadto przeprowadzono analizę trendów społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie oraz jej otoczeniu, co pozwoliło na identyfikację kluczowych wyzwań rozwojowych. W procesie planowania zastosowano również analizy strategiczne oraz badania ankietowe wśród mieszkańców.

Czy cele główne i szczegółowe są ze sobą logicznie powiązane?

Tak, cele główne i szczegółowe pozostają ze sobą w spójnej relacji logicznej. Cele szczegółowe stanowią uszczegółowienie celów nadrzędnych i są podporządkowane ich realizacji, co wskazuje na hierarchiczną strukturę dokumentu. Taki układ sprzyja przejrzystości strategii oraz umożliwia skuteczne planowanie i monitorowanie działań.

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036” przekazano do zaopiniowania przez Zarząd Województwa Mazowieckiego. Obowiązek ten wynika z art. 10f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662, z późn. zm.).

Zarząd Województwa Mazowieckiego pismem OTS-UO-401.8.2026.MB z dnia 01.04.2026 r. przekazał uwagi do ww. dokumentu, które Gmina Wiśniew w całości uwzględniła w następujący sposób:

1. W obecnym kształcie dokumentu została zastosowana pełna nazwa strategii rozwoju województwa tj. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze.
2. Na Rycinie 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Wiśniew – ujęcie kompleksowe naniesiono gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Gończyce – Łuków – Siedlce. Ujednolicono też informacje dotyczące ciśnienia ww. gazociągu - jest to gazociąg wysokiego ciśnienia.
3. W podrozdziale 10.1. INFORMACJE OGÓLNE usunięto odwołanie do nieobowiązującego już dokumentu – Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
4. W opracowanej dokumentacji zastosowano termin wynikający z ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1251 z późn. zm.) tj. „drogi dla pieszych i rowerów” – zgodnie ze stanem faktycznym wynikającym z dokumentacji projektowej posiadanej przez Gminę Wiśniew.

Podsumowując, wymagane korekty zostały wprowadzone.

W odpowiedzi **Zarząd Województwa Mazowieckiego** pismem OTS-UO-401.8.2026.MB.2. z dnia 22.04.2026 roku **zaopiniował pozytywnie** wyżej wymieniony projekt strategii. Zarząd Województwa Mazowieckiego podkreślił, że przedłożony projekt dokumentu uwzględnia ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określone w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze, przyjętej uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r.

Czy zaplanowane działania prowadzą do osiągnięcia celów?

Tak, zaplanowane działania prowadzą do osiągnięcia przyjętych celów strategicznych,

ponieważ zostały one w sposób logiczny i spójny powiązane z wcześniej zidentyfikowanymi problemami oraz potrzebami rozwojowymi gminy. Każde z działań stanowi operacyjne rozwinięcie celów, co zapewnia zachowanie zależności przyczynowo-skutkowej pomiędzy poziomem planowania a poziomem wdrażania.

Jednocześnie cele strategii zostały sformułowane w kluczowych sferach rozwoju lokalnego, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz klimatyczno-środowiskowej. Takie ujęcie pozwala na kompleksowe i zrównoważone podejście do rozwoju gminy, uwzględniające zarówno poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój lokalnej gospodarki, uporządkowanie przestrzeni, jak i działania na rzecz ochrony środowiska oraz adaptacji do zmian klimatu. W rezultacie przyjęta struktura celów i działań sprzyja osiągnięciu zakładanych efektów w sposób całościowy i wielowymiarowy.

Szczególnym wyzwaniem będzie skuteczne zarządzanie w celu przeciwdziałania negatywnym trendom demograficznym. Gmina Wiśniew realizuje obecnie, a także ma w planach szereg działań i inwestycji, które bez wątpienia zachęcą obecnych mieszkańców do pozostania na jej terenie, natomiast w perspektywie najbliższych lat mogą przekonać także osoby mieszkające poza Gminą Wiśniew do zamieszkania właśnie na jej obszarze. Wśród takich pozytywnych działań realizowanych przez Władze Gminy oraz inne podmioty tu działające należy wymienić:

- rozbudowę sieci wodociągowej oraz systemu odbioru i oczyszczania ścieków,
- inwestycje w drogi, chodniki, drogi dla pieszych i rowerów (m.in. realizowana obecnie droga dla pieszych i rowerów wzdłuż drogi krajowej nr 63),
- poprawę dostępności żłobków (żłobek obecnie w budowie – planowane otwarcie we wrześniu 2026 r. miejsce dla 32 dzieci, z czasem możliwość zwiększenia) i przedszkoli,
- zwiększenie jakości kształcenia, które znajduje odzwierciedlenie w liczbie uczniów, gdyż w roku szkolnym 2025/2026 ich liczba wzrosła aż o 57 w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego,
- inwestycje w sport i edukację m.in. poprawa warunków nauczania w szkołach, remont boiska Orlik w Wiśniewie,
- dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,
- poprawę oferty inwestycyjnej Gminy Wiśniew, w tym działka inwestycyjna przy autostradzie A2, przeznaczona na inwestycje,

- budowa centrum logistycznego Dino Polska S.A., które wg Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia ma funkcjonować w trybie 3-zmianowym, zatrudniając łącznie około 708 osób (236 osób na każdej zmianie) – niewątpliwie możliwość pracy na miejscu skłoni do pozostania na terenie Gminy wielu obecnych mieszkańców, a także będzie zachętą dla napływu nowych mieszkańców,
- wspieranie przedsiębiorczości,
- wsparcie osób znajdujących się w kryzysach różnego rodzaju, pomoc społeczną, psychologiczną, itd.,
- poprawę oferty sportowej i rekreacyjnej i dostosowanie jej do potrzeb wszystkich grup wiekowych,
- poprawę jakości opieki zdrowotnej,
- optymalizację organizacji dowozu dzieci i młodzieży do szkół,
- poprawę dostępności i jakości transportu publicznego m.in. poprzez wydłużenie w 2026 r. linii komunikacyjnych uruchamianych przez MPK Siedlce do miejscowości Stok Wiśniewski i Wólka Wołyńska, kolejne połączenia są w planach,
- zwiększenie dostępności przestrzeni dla wszystkich użytkowników, np. usunięcie barier architektonicznych w postaci wysokich krawężników,
- poprawę oferty dla spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży,
- aktywizację osób starszych i poprawę ich poziomu życia,
- organizację wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych,
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- poprawę jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ogrzewania, termomodernizację budynków dzięki wykorzystaniu ogólnodostępnych źródeł finansowania np. Programu Czyste Powietrze,
- promocję Gminy Wiśniew w regionie i kraju jako miejsca dobrego do osiedlenia się,
- promowanie walorów i zasobów Gminy Wiśniew (zróżnicowane i czyste środowisko przyrodnicze, cisza, spokój) jako miejsca atrakcyjnego dla wypoczynku i rekreacji,
- zwiększenie atrakcyjności ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej (parki, zieleńce, kwietniki),
- polepszenie estetyki i wyglądu przestrzeni ogólnodostępnych,
- poprawę obsługi interesantów w placówkach obsługujących mieszkańców.

Czy nie ma sprzeczności między różnymi elementami strategii?

Analiza strategii wskazuje, że nie występują istotne sprzeczności pomiędzy jej poszczególnymi elementami. Cele strategiczne, cele operacyjne oraz zaplanowane działania zostały sformułowane w sposób spójny i wzajemnie się uzupełniający, co zapewnia zachowanie logicznej struktury dokumentu.

Poszczególne części strategii pozostają ze sobą w relacji przyczynowo - skutkowej, co oznacza, że działania wynikają z przyjętych celów, a cele są bezpośrednio powiązane ze zdiagnozowanymi problemami i potrzebami rozwojowymi gminy. Taka konstrukcja eliminuje ryzyko wewnętrznych sprzeczności i zwiększa przejrzystość oraz efektywność planowania strategicznego.

Czy strategia jest zgodna z dokumentami wyższego rzędu (np. regionalnymi, krajowymi, wspólnotowymi)?

Tak, strategia pozostaje zgodna z dokumentami wyższego rzędu, w tym regionalnymi, krajowymi oraz unijnymi. Jej założenia wpisują się w nadrzędne cele polityk publicznych oraz kierunki rozwoju określone na wyższych poziomach zarządzania. Zapewnienie tej zgodności wzmacnia komplementarność działań oraz zwiększa możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych.

W Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze został wyznaczony **cel główny** jakim jest zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałą i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska. Wskazano pięć **celów strategicznych**:

1. W obszarze „gospodarka” celem jest **konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze** czyli wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii – który w gminnej strategii będzie realizowany w ramach celu strategicznego „rozwój konkurencyjnej, zrównoważonej gospodarki opartej na lokalnej przedsiębiorczości, rolnictwie i tutejszych zasobach” oraz celów operacyjnych „zapewnienie dobrych warunków rozwoju gospodarczego i rolnictwa na terenie Gminy Wiśniew” i „pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości

- i wzmocnienie aktywności zawodowej”, a także przez założone w ramach wymienionych celów kierunki działań.
2. W obszarze „dostępność” celem jest **dostępne i mobilne Mazowsze** czyli poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego – który w gminnej strategii będzie realizowany w ramach celu strategicznego „racjonalne wyposażenie przestrzeni Gminy w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną z poszanowaniem ładu przestrzennego i krajobrazu” oraz celu operacyjnego „modernizacja oraz rozwój infrastruktury technicznej i drogowej w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców prowadzone w sposób uporządkowany przestrzennie, z poszanowaniem krajobrazu i charakteru gminy”.
 3. W obszarze „środowisko i energetyka” celem jest **zielone, niskoemisyjne Mazowsze** czyli poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody – który w gminnej strategii będzie realizowany w ramach celu strategicznego „rozwój zrównoważony uwzględniający zasady ochrony środowiska i odporności klimatycznej” oraz celów operacyjnych „kształtowanie rozwoju Gminy w harmonii z uwarunkowaniami środowiska i wyzwaniami klimatycznymi” i „rozwój agroturystyki i turystyki weekendowej”, a także przez założone w ramach wymienionych celów kierunki działań.
 4. W obszarze „społeczeństwo” celem jest **Mazowsze zintegrowane społecznie** czyli poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki – który w gminnej strategii będzie realizowany w ramach celu strategicznego „wzmocnienie kapitału społecznego oraz poprawa życia mieszkańców dzięki zwiększeniu dostępności i jakości usług społecznych” oraz celów operacyjnych „stworzenie warunków dla zatrzymania mieszkańców w gminie, ich rozwoju społecznego, w tym przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i depopulacji” i „zbudowanie silnej wspólnoty lokalnej, w tym wsparcie aktywności obywatelskiej i inicjatyw lokalnych”, a także przez założone w ramach wymienionych celów kierunki działań.
 5. W obszarze „kultura i dziedzictwo” celem jest **Mazowsze bogate kulturowo** czyli wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia – który w gminnej

strategii będzie realizowany w ramach celu strategicznego „rozwój zrównoważony uwzględniający zasady ochrony środowiska i odporności klimatycznej” oraz celu operacyjnego „kształtowanie rozwoju Gminy w harmonii z uwarunkowaniami środowiska i wyzwaniami klimatycznymi”, a także przez założone w ramach wymienionych celów kierunki działań.

Z powyższego wynika, że cele strategiczne przedstawione w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze znajdują swoje odzwierciedlenie w kierunkach zadań zawartych w gminnej strategii rozwoju.

3. PRZEWIDYWANA SKUTECZNOŚĆ STRATEGII, W TYM SYSTEM WDRAŻANIA I ZASADY MONITORINGU ORAZ MOŻLIWE RYZYKA I BARIERY

Czy jasno określono, kto odpowiada za realizację działań?

Tak, w strategii jednoznacznie określono podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań. Przypisanie kompetencji i odpowiedzialności do konkretnych jednostek organizacyjnych sprzyja efektywności wdrażania oraz umożliwia sprawne monitorowanie postępów.

W procesie wdrażania strategii ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w niej wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania oraz będą mogły być dokonane modyfikacje strategii.

Za **wdrażanie strategii** rozwoju odpowiedzialny jest Wójt Gminy Wiśniew, w dalszej kolejności odpowiednie komórki urzędu gminy, jednostki podległe, a także inne podmioty wg kompetencji. Głównym zadaniem Wójta jest realizowanie zadań własnych gminy oraz zabieganie o realizację zadań u innych podmiotów, współpraca na poziomie międzygminnym, powiatowym i wyższego szczebla.

Wójt wyznacza Koordynatora ds. Strategii, który będzie zarządzał całym procesem wdrażania i monitorował działania. Koordynator zapewni:

- wsparcie merytoryczne przy realizacji i ewaluacji strategii,
- wsparcie merytoryczne przy podejmowaniu decyzji strategicznych,
- poszukiwanie nowych źródeł finansowania,

- koordynację prac poszczególnych komórek Urzędu Gminy w celu sprawnej realizacji strategii,
- upowszechnianie założeń strategii wśród mieszkańców,
- koordynację przygotowania okresowych sprawozdań z realizacji strategii.

Strategia przewiduje współpracę z partnerami zewnętrznymi, w tym organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym. Takie podejście sprzyja wykorzystaniu efektu synergii, zwiększa skuteczność działań oraz wpisuje się w model zarządzania rozwojem lokalnym oparty na partnerstwie i współpracy międzysektorowej.

Jakie są główne zagrożenia dla realizacji strategii?

Główne zagrożenia dla realizacji strategii zostały właściwie zidentyfikowane i obejmują m.in. ograniczenia finansowe, zmiany uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz potencjalne trudności organizacyjne. Ich wskazanie świadczy o przeprowadzeniu pogłębionej analizy ryzyka, co jest istotnym elementem racjonalnego planowania strategicznego.

Wśród **deficytów i barier hamujących rozwój**, wymienić można m.in.:

1. Postępujący proces odpływu z terenu gminy ludzi młodych, którzy wyjeżdżają na studia i do pracy do miast lub za granicę, związany z tym proces „starzenia się społeczeństwa”.
2. Rozproszenie zabudowy, co utrudnia dobre wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną – zasadność budowy sieci wodociągowej, kanalizacyjnej czy gazowej jest znacząco lepsza na obszarach skoncentrowanej zabudowy. Na terenach zabudowy rozproszonej koszty uzbrojenia terenów są wyższe niż w zabudowie zwartej.
3. Ograniczenia komunikacyjne – sytuacja ta znacząco poprawiła się po oddaniu do użytku autostrady A2, która zwiększy dostępność Gminy Wiśniew z punktu widzenia inwestorów z zewnątrz. Jednak dla przeciętnego mieszkańca, sytuacja komunikacyjna (stan dróg różnych szczebli, dostęp do dobrej jakości transportu publicznego, infrastruktura dla pieszych i rowerzystów, dostępność połączeń kolejowych) nadal wymaga znaczącej poprawy.
4. Dominację działalności rolniczej, która choć ważna (i powinna być kontynuowana) jest silnie narażona na wahania cen skupu, zjawisk ekstremalnych (późnowiosenne przymrozki czy susze wpływające na stan upraw), a także zależna od polityki rolnej

i dopłat. Ponadto rolnictwo cechuje się ograniczoną innowacyjnością, niewielkim poziomem współpracy regionalnej (grupy producenckie, zaplecze magazynowe i przetwórcze), co powoduje silne uzależnienie od warunków zewnętrznych i polityki krajowej oraz europejskiej.

5. Małą liczbę ludności w przeliczeniu na obszar, co pozwala na wprowadzenie tylko usług podstawowych, jak zabezpieczenie dowozu dzieci i młodzieży do szkół, ale nie daje dużych możliwości inwestycji w ogólnodostępny transport publiczny (choć sukcesywnie wydłużane są obecnie działające linie komunikacyjne pozwalające na komunikację z Siedlcami).
6. Brak wystarczających środków własnych gminy na realizację wszystkich niezbędnych przedsięwzięć – konieczność poszukiwania wsparcia z zewnątrz. Jest to konsekwencja braku dużych zakładów przemysłowych i firm, których podatki znacząco wpływałyby na stan budżetu samorządu.
7. Niewystarczający poziom dochodów uzyskiwanych przez mieszkańców i związane z tym ograniczenia w podnoszeniu kwalifikacji, w rozwoju gospodarstw, lokalnych firm. Konsekwencją tego są: mniejszy kapitał prywatny, ostrożność inwestycyjna oraz mniejsza skala przedsiębiorczości niż w miastach.
8. Niezadowalającą konkurencyjność lokalnej gospodarki – ograniczony rynek pracy. Konsekwencją tego jest uzależnienie od Siedlec jako rynku pracy i usług. Dotychczas brakuje dobrze uzbrojonej strefy aktywności gospodarczej i większych inwestorów prywatnych.

Ponadto żeby na wczesnym etapie zapobiegać niewłaściwej realizacji strategii dokonano uzgodnień z organami odpowiedzialnymi za nadzór sanitarny oraz ochronę środowiska.

Zgodnie z art. 48, 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.) Wójt Gminy Wiśniew wystąpił do właściwych organów tj. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie (zwanego dalej RDOŚ) oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie (zwanego dalej PWIS) z wnioskiem o odstąpienie od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowego dokumentu

RDOŚ oraz PWIS uzgodnili możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn.: „Strategia Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036”. Mając na uwadze otrzymane uzgodnienia Wójt Gminy Wiśniew odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Uzasadnieniem dla odstąpienia jest fakt, że potencjalne oddziaływanie na środowisko inwestycji wymienionych w projekcie Strategii można ograniczyć poprzez odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych oraz działań minimalizujących bądź kompensujących negatywne oddziaływania, a także informacje przedstawione w stanowiskach właściwych organów.

Mazowiecki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, pismem z dnia 13 kwietnia 2026 r., znak sprawy: ZS.7040.43.2026 stwierdził brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036”, z uwagi na to, że: projekt dokumentu obejmuje obszar wyłącznie w granicach jednej gminy oraz realizacja postanowień dokumentu nie powinna spowodować znaczącego oddziaływania na środowisko.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie (RDOŚ) pismem z dnia 29 czerwca 2026 r. znak WOOŚ-II.410.243.2026.ET przedstawił stanowisko, z którego wynika, że przedmiotowy projekt nie jest dokumentem, dla którego, zgodnie z art. 46 i art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, wymagane jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, gdyż z analizy uwarunkowań, o których mowa w art. 49 ww. ustawy (mając na uwadze charakter działań przewidzianych w dokumencie, ich rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko oraz cechy obszaru objętego projektem) wynika, iż: przedmiotowy dokument nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, realizacja ustaleń przedmiotowego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000, a także realizacja ustaleń przedmiotowego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Czy zaplanowano sposoby ograniczania zagrożeń i wykorzystania szans?

Tak, w strategii przewidziano adekwatne mechanizmy ograniczania zidentyfikowanych ryzyk. Obejmują one m.in. dywersyfikację źródeł finansowania, elastyczne podejście do realizacji działań oraz wzmocnienie współpracy instytucjonalnej. Takie rozwiązania zwiększają odporność strategii na zmieniające się warunki zewnętrzne.

Wśród **potencjałów rozwojowych**, wymienić można m.in.:

1. Potencjał demograficzny związany z sąsiedztwem Siedlec. Mimo ogólnych trendów związanych z przeprowadzaniem się młodych ludzi do dużych miast i ich obszarów podmiejskich, liczba ludności Gminy Wiśniew jest relatywnie stabilna. Rozwój infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, drogi), społecznej (żłobek, szkoły) oraz gospodarczej (planowane tereny inwestycyjne) stają się ważnymi sygnałami dla obecnych mieszkańców, że Gmina Wiśniew jest dobrym miejscem do życia i pracy. Rozwój gospodarczy i budownictwo mieszkaniowe powinny w najbliższych latach przyczynić się do zwiększenia jej atrakcyjności dla osób z zewnątrz, np. mieszkańców Siedlec i innych okolicznych miast.
2. Przynależność do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) oraz Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) – opisano to w dalszej części niniejszej strategii - samorządy współpracują ze sobą, stanowiąc spójny i powiązany terytorialnie obszar, który dzięki współpracy i podejmowaniu wspólnych inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności daje lepsze warunki do rozwoju.
3. Poprawa warunków komunikacyjnych dzięki sąsiedztwu węzła autostrady A2 otwartej w grudniu 2025 r. Znacząco poprawia to dostępność transportową i uzupełnia możliwości związane z przebiegiem drogi krajowej nr 63. Konsekwencją w najbliższych latach powinno być większe zainteresowanie Gminą Wiśniew wśród inwestorów poszukujących terenów tańszych niż w mieście. Pozwoli to również na zwiększenie możliwości dla firm usługowych, logistycznych, transportowych itp.
4. Silna baza rolnictwa związana z występowaniem dobrych gleb, doświadczeniem i kwalifikacjami rolników oraz dostosowaniem do nowych perspektyw rozwoju. Dynamiczny rozwój rolnictwa może wynikać ze specjalizacji (np. produkcja wysokotowarowa, niszowe uprawy), przetwórstwa lokalnego (krótkie łańcuchy

dostaw), rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz sprzedaży bezpośredniej i marki lokalnej.

5. Poprawa w zakresie planowania przestrzennego związana z opracowaniem planu ogólnego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dobrze prowadzona polityka przestrzenna posłuży wyznaczeniu strefy aktywności gospodarczej, zabezpieczeniu terenów pod inwestycje oraz pozwoli uniknąć chaosu zabudowy.
6. Dużą aktywność społeczną mieszkańców (liczne ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia) oraz wiele inicjatyw oddolnych.
7. Ukierunkowanie polityki lokalnej na pozyskiwanie środków unijnych i krajowych oraz współpracę międzygminną przy jednoczesnym zabezpieczeniu dostępnych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych.

Podsumowując to, co jest siłą Gminy Wiśniew (rolniczy charakter, brak przemysłu) jest jednocześnie barierą w szybkim wzroście gospodarczym.

Gmina dysponuje odpowiednimi zasobami kadrowymi i organizacyjnymi niezbędnymi do realizacji strategii. Struktura organizacyjna oraz kompetencje pracowników umożliwiają skuteczne wdrażanie zaplanowanych działań, a potencjał instytucjonalny sprzyja sprawnemu zarządzaniu procesem rozwoju lokalnego.

Czy określono mierzalne wskaźniki sukcesu?

Tak, w strategii określono mierzalne wskaźniki sukcesu, które umożliwiają ocenę stopnia realizacji celów oraz monitorowanie postępów wdrażania dokumentu. Wskaźniki te mają charakter ilościowy i jakościowy, co pozwala na kompleksową ocenę efektów podejmowanych działań. Zestaw wskaźników zaproponowano w rozdziale VI strategii.

Instrumenty służące do zarządzania strategią rozwoju można podzielić na cztery podstawowe kategorie: instrumenty prawne, finansowe, społeczne oraz strukturalne, które wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny system wdrażania polityki rozwoju lokalnego. Opisano je w rozdziale XI strategii.

Czy zaplanowano system monitorowania postępów?

Tak, w strategii zaplanowano system monitorowania postępów, obejmujący regularne zbieranie i analizę danych dotyczących realizacji działań. System ten umożliwi bieżącą ocenę stopnia realizacji celów oraz wprowadzanie ewentualnych korekt w procesie wdrażania.

Proponuje się, aby raporty z realizacji strategii były przygotowywane w okresach dwuletnich. Rokiem bazowym jest 2024 – w oparciu o dane za ten właśnie rok dokonywano analiz i przystąpiono w 2025 r. do opracowania projektu strategii. Pierwszym rokiem faktycznego obowiązywania strategii rozwoju będzie 2026. Zatem pierwsze dwulecie obejmie lata 2026-2027, a raport za te lata powinien zostać opracowany w 2028 r. Oczywiście nic nie stoi na przeszkodzie, aby Wójt w porozumieniu z Koordynatorem ds. Strategii zdecydowali o raportowaniu postępów w realizacji strategii w krótszych okresach raportowania. Raporty z realizacji strategii rozwoju przekazywane będą Radzie Gminy Wiśniew, której zadaniem będzie:

- analizowanie postępów wdrażania strategii,
- akceptacja sprawozdań z realizacji strategii,
- wsparcie merytoryczne w zakresie decyzji o zakresie realizowanych zadań podejmowanych przez wójta,
- uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich prognoz finansowych,
- proponowanie kierunków zmian i przyjmowanie aktualizacji strategii jeśli zajdzie taka potrzeba.

Monitoring strategii powinien dostarczać informacji o efektach wszystkich działań na rzecz rozwoju jednostki i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki rozwoju. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie których tworzona jest nowa polityka.

W miarę możliwości, sprawozdawczość warto oprzeć również o raport z realizacji poszczególnych działań, przygotowywany np. przez wskazany podmiot koordynujący, na podstawie informacji własnych oraz otrzymanych od partnerów realizacyjnych i podmiotów zaangażowanych. W takim przypadku będą oni proszeni o przedstawienie okresowych raportów z realizacji własnych działań, określonych w strategii, najlepiej z wykorzystaniem ustandaryzowanego formularza sprawozdawczego (ankiety).

Niezależnie od proponowanego sposobu raportowania strategii rozwoju, coroczna realizacja zadań wynikać będzie z obowiązującej już sprawozdawczości, którą Gmina Wiśniew realizuje m.in. poprzez opracowanie raportów o stanie Gminy oraz wykonanie rocznych sprawozdań z wykonania budżetu.

Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów strategii na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne komórki Urzędu Gminy, jednostki organizacyjne oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze gminy i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań.

Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni.

Czy przewidziano przyszłe ewaluacje?

Tak, strategia przewiduje przeprowadzanie przyszłych ewaluacji, w tym ewaluacji okresowych oraz końcowej. Pozwala to na ocenę skuteczności i efektywności podejmowanych działań, a także na wyciąganie wniosków służących doskonaleniu polityki rozwoju lokalnego.

Strategia rozwoju ma formułę otwartą. Oznacza to, że w przypadku istotnych zmian uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzennych czy klimatyczno-środowiskowych możliwa będzie jej aktualizacja.

Aktualizacja strategii rozwoju będzie również możliwa w przypadku pojawienia się nowych, znaczących możliwości finansowania inwestycji, które będą dawały możliwości do zaplanowania zadań, których ujęcie w niniejszej strategii nie było możliwe z powodu ograniczeń budżetowych.

Rada Gminy będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały.

Nie ogranicza się grona osób, które mogą wystąpić z wnioskiem o aktualizację strategii. Bez wątplenia taką możliwość ma Wójt, Rada Gminy, Koordynator ds. Strategii, ale również interesariusze strategii rozwoju. Każdy wniosek będzie rozpatrywany indywidualnie.

4. EFEKTYWNOŚĆ REALIZACJI STRATEGII, W TYM PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Czy przewidziane środki finansowe są wystarczające dla efektywnej realizacji strategii?

Przewiduje się wysoką efektywność realizacji strategii, co wynika z właściwego dopasowania zaplanowanych działań do dostępnych zasobów finansowych i organizacyjnych oraz racjonalnego planowania interwencji. Przyjęte rozwiązania umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów przy optymalnym wykorzystaniu środków, co sprzyja uzyskaniu trwałych i wymiernych efektów rozwojowych.

Przewidziane środki finansowe można uznać za wystarczające w odniesieniu do zakresu zaplanowanych działań. Zostały one oszacowane z uwzględnieniem realnych możliwości budżetowych gminy oraz potencjalnych źródeł finansowania zewnętrznego, co zwiększa prawdopodobieństwo skutecznej realizacji strategii.

W celu zapewnienia rzetelnego i realistycznego planowania kosztów realizacji strategii dokonano szczegółowej analizy wykonania budżetu gminy, zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków, z uwzględnieniem ich struktury w podziale na działy budżetowe. Pozwoliło to na właściwe oszacowanie możliwości finansowych jednostki oraz identyfikację kluczowych obszarów alokacji środków.

Ponadto planowane koszty realizacji strategii zostały określone w oparciu o wieloletnią prognozę finansową, co zapewnia ich spójność z długookresową polityką finansową gminy oraz zwiększa wiarygodność i wykonalność przyjętych założeń.

Czy planowane działania są optymalne kosztowo?

Tak, planowane działania cechują się optymalnością kosztową, ponieważ ich zakres i charakter zostały dostosowane do dostępnych zasobów finansowych. Przyjęte rozwiązania pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów przy racjonalnym poziomie nakładów, co wskazuje na efektywne gospodarowanie środkami publicznymi.

W procesie opracowywania strategii uwzględniono możliwość zastosowania alternatywnych rozwiązań, co pozwoliło na wybór najbardziej efektywnych i adekwatnych kierunków działań.

Takie podejście zwiększa jakość planowania strategicznego oraz ogranicza ryzyko wyboru nieoptymalnych interwencji.

Czy mieszkańcy byli zaangażowani w tworzenie strategii?

Gmina Wiśniew po opracowaniu projektu Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036 przywiązała dużą rolę do włączenia interesariuszy.

Podstawą prawną przeprowadzonych konsultacji społecznych projektu Strategii jest art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.). Szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu Strategii, w tym tryb konsultacji, został określony w Uchwale nr XIII/82/2025 Rady Gminy Wiśniew z dnia 26 lutego 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji, zmienionej Uchwałą nr XXIII/141/2025 Rady Gminy Wiśniew z dnia 26 listopada 2025 r. oraz Uchwałą nr XXVI/162/2026 Rady Gminy Wiśniew z dnia 25 lutego 2026 r. i Uchwałą nr XXX/199/2026 Rady Gminy Wiśniew z dnia 24 czerwca 2026 r.

W dniu 9 kwietnia 2026 r. na stronie internetowej Gminy Wiśniew oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Wiśniew, a także w sposób zwyczajowo przyjęty opublikowano Obwieszczenie Wójta Gminy Wiśniew z dnia 9 kwietnia 2026 r. o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu „Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036”.

Obwieszczenie opublikowano wraz z:

1. Diagnozą sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.
2. Projektem Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036.
3. Formularzem ankiety konsultacyjnej.

Wymienione dokumenty były wyłożone do wglądu w terminie od 10 kwietnia do 15 maja 2026 roku:

1. w wersji papierowej - w siedzibie Urzędu Gminy Wiśniew, ul. Siedlecka 13, 08-112 Wiśniew, w godzinach pracy Urzędu,

2. w wersji elektronicznej w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Wiśniew, w zakładce Strategia Rozwoju Gminy Wiśniew 2026-2036
(<https://samorząd.gov.pl/web/gmina-wisniew/strategia-rozwoju-gminy-wisniew-2026-2036>).

Do konsultacji społecznych projektu Strategii zaproszeni zostali w szczególności: sąsiednie gminy i ich związki, lokalni partnerzy społeczni i gospodarczy, mieszkańcy oraz Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Lublinie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Czy interesariusze mogli składać uwagi i wnioski do strategii?

Uwagi i wnioski można było składać w terminie od 10 kwietnia do 15 maja 2026 roku:

1. w formie pisemnej, kierując je na adres: Urząd Gminy Wiśniew, ul. Siedlecka 13, 08-112 Wiśniew, z dopiskiem „uwagi do strategii rozwoju”,
2. ustnie do protokołu w Urzędzie Gminy Wiśniew, ul. Siedlecka 13, 08-112 Wiśniew,
3. za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres poczty elektronicznej strategia@wisniew.pl w tytule wiadomości wpisując: „uwagi do strategii rozwoju”.

Po zakończeniu konsultacji, Gmina przedstawiła sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem i zamieściła je na swojej stronie internetowej.

Czy zorganizowano spotkanie bezpośrednie w ramach konsultacji?

W związku z prowadzonymi konsultacjami odbyło się otwarte spotkanie konsultacyjne, które zorganizowano w dniu 29 kwietnia 2026 r. o godzinie 14:30 w siedzibie Urzędu Gminy Wiśniew, ul. Siedlecka 13, sala konferencyjna. Podczas tego spotkania zaprezentowano wyniki prowadzonych analiz oraz założenia strategii rozwoju. W trakcie dyskusji poruszono też kwestię uzyskanych opinii i uzgodnień oraz harmonogramu prac zmierzających do przyjęcia strategii rozwoju.

5. PODSUMOWANIE

Podsumowując, przeprowadzona ewaluacja ex ante wskazuje, że projekt Strategii Rozwoju Gminy Wiśniew na lata 2026-2036 został przygotowany w sposób spójny, kompleksowy

i odpowiadający na zidentyfikowane potrzeby rozwojowe gminy. Dokument cechuje się logiczną strukturą obejmującą diagnozę, wizję, misję, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań, co zapewnia przejrzystość i konsekwencję planistyczną.

Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że strategia w sposób właściwy identyfikuje kluczowe problemy rozwojowe oraz przekłada je na adekwatne cele i działania. Zastosowane podejście uwzględnia zarówno sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną, jak i klimatyczno-środowiskową, co świadczy o kompleksowym i zrównoważonym podejściu do rozwoju lokalnego.

Jednocześnie pozytywnie oceniono spójność wewnętrzną dokumentu, w tym powiązania pomiędzy celami i działaniami oraz brak istotnych sprzeczności między jego elementami. Strategia uwzględnia również aspekty finansowe, organizacyjne oraz system monitorowania i ewaluacji, co zwiększa jej wykonalność i umożliwia bieżącą kontrolę postępów realizacji.

W konsekwencji należy stwierdzić, że strategia spełnia podstawowe kryteria ewaluacji ex ante, takie jak trafność, spójność, wykonalność oraz potencjalna skuteczność, a jej realizacja może przyczynić się do zrównoważonego i długofalowego rozwoju gminy.